

شیوه نامه تخصصی مصاحبه – گردان‌ها

(طرح شهید علی اکبر محمدحسینی)

w w w . h e m a s e h . c o m

موسسه فرهنگی هنری حماسه ثارالله

پیش از آغاز هر مصاحبه و در ابتدا متن سند تصویری توسط مصاحبه کننده در جلوی دوربین خوانده می شود که به شرح زیر می باشد:

بسم الله الرحمن الرحيم

موسسه فرهنگی حماسه ثارالله در راستای جمع آوری و ثبت آثار دوران دفاع مقدس و در قالب طرح تاریخ شفاهی گردان های لشکر ۴۱ ثارالله- شهید علی اکبر محمدحسینی اقدام به مصاحبه با رزمندگان و ایثارگران استان کرمان نموده است.

اینجانب ----- به عنوان مصاحبه کننده در معیت برادر/خواهر ----- در روز ----- مورخ ----- ساعت -----

در محل ----- جلسه ----- مصاحبه پیرامون نقش گردان ----- در خدمت ----- می

باشم .

قبل از انجام مصاحبه به نکات زیر توجه شود:

- ✓ ارتباط صمیمی و غیررسمی با مصاحبه شونده ضروری است. حضور دوربین و استودیو نباید در فرآیند مصاحبه و شکل عادی ارائه اطلاعات و خاطرات اخلاص ایجاد کند. توضیح داده شود که وجود وسایل و امکانات ضبط صرفاً برای ساماندهی دقیق تر و بهتر اطلاعات است.
- ✓ از زمان ها و مکان های رخداد یا خاطره حتما پرسیده شود.
- ✓ موضوعات مطرح شده در زیر فقط جهت راهنمایی مصاحبه گر می باشد و شخص مصاحبه کننده به هیچ وجه نباید متوقف در موضوعات پیشنهادی زیر شود و نقاط ابهام و سوالات دیگر که برخاسته از پاسخ های مصاحبه شونده است بایستی از سوی پژوهشگر پرسیده شود.
- ✓ اسامی افراد تا جایی که امکان دارد با نام کوچک و نام بزرگ پرسیده شود.
- ✓ معنویات و سبک زندگی در جبهه اهمیت کمتری از مباحث تخصصی گردان ندارد. دقت شود در لابه لای مباحث تخصصی خاطرات مرتبط با نبرد پرسیده شود. (رشادت ها، ایثارها، معنویات، الهام ها، امدادهای الهی، گفتارها و رفتارها و ...)

در ابتدای مصاحبه و به عنوان اولین سوال، مصاحبه گر باید حتما مشخصات کامل مصاحبه شونده را جویا شود و بیوگرافی کاملی از وی ارائه دهد. در زیر چند نمونه از موضوعاتی را که می توان در مصاحبه مطرح کرد، آورده ایم.

✱ اطلاعات عمومی رزمنده

نام و نام خانوادگی - نام و نام خانوادگی قدیم(در صورت تغییر نام)- نام مستعار و مشهور - تاریخ تولد- محل تولد- مشخصات والدین

موضوعات مصاحبه

موضوعات مصاحبه بر اساس نیاز، برنامه ها و اهداف موسسه در چند بازه زمانی تعریف می گردد که مصاحبه گر باید بر اساس شرایط مصاحبه شونده سوالات مورد نظر را طراحی و پرسش نماید.

✱ مقاطع زندگی رزمنده

فرم شماره ۴

گردان نویسی

برای انجام دقیق و مهندسی شده مصاحبه ها، دوران زندگی رزمنده به چهار مقطع تقسیم گردیده که هر مقطع نیز خود شامل مراحل می باشد. مصاحبه گر باید با در نظر گرفتن مقاطع، مراحل و ریز موضوع های مطرح شده در ذیل مراحل تلاش نماید با ایجاد ارتباط صمیمی و غیر رسمی با رزمنده نسبت به رسیدن به پاسخ های کامل و مناسب تلاش نماید.

در این مقطع به چهار مرحله زندگی رزمنده از پیش از تولد تا انقلاب آنها (شامل ده ها ریز موضوع) پرداخته می شود که باید به صورت مجزا از هر یک از آنها، مرحله به مرحله سوال گردد.

مرحله اول: پیش از تولد

- بررسی شجره نامه - وضعیت اجداد گذشته از لحاظ (محل زندگی - سابقه کوچ و هجرت - ویژگی های شخصیتی) - اتفاقات تاریخی طایفه - بزرگان و مشاهیر اجداد و...
 - شغل پدر - شغل مادر - ویژگی های شغل پدر - روحیات و ویژگی های اخلاقی پدر و مادر - میزان تقید به مسائل دینی و مذهبی پدر و مادر و خانواده - برجستگی های دینی و اعتقادی خانواده - ویژگی های مذهبی کوچه - محله و شهر زندگی و ... - وضعیت سیاسی، اجتماعی و اقتصادی جامعه و خانواده - وضعیت زندگی (امرار و معاش) - حوادث پیرامون تولد - محل زندگی و ...
 - تعداد خواهر و برادر و شغل آنها ...
- مرحله دوم: کودکی (تقریباً تا هفت سال)

- تشویق ها و تنبیه ها - داستانها - قصه ها و حکایتها - بازی ها و همبازی ها - شرکت در مراسمات مذهبی - مکتب - آموزش قرآن - نماز و ... نحوه ارتباط با خواهران و برادران کوچکتر یا بزرگتر - اتفاق تاثیر گذاری که به خاطر ایشان مانده - میزان پیگیری پدر و مادر جهت ارتباط ایشان با مسائل مذهبی (نماز - روزه - قرآن - مسجد - هیئت و ...) و ...
- مرحله سوم: نوجوانی و جوانی

- تحصیل - آموزه ها و تقید های دینی و مذهبی - اولین نماز - اولین روزه - سن تکلیف برای دختران - همکلاسی ها - هم بازی ها - معلم ها - تاثیرات معلم ها - فعالیت های جنبی - توصیف خانه - توصیف محله - میزان نزدیکی محل خانه به مکانهای مذهبی - ارتباط با مسجد و مکان های مذهبی محل - شیوه های تربیتی پدر و مادر - میزان ارتباط با اقوام و خویشاوندان - سطح روابط بین اعضای خانواده و خویشاوندان - تاثیرگذار ترین فرد خانواده (موارد تاثیر گذاری) - مسافرت ها و ...
 - تحصیل - دوستان موثر - اوقات فراغت - سربازی - فعالیت های مذهبی - مرجع تقلید - رعایت احکام دینی - کار و کمک به مخارج خانه - شرکت در مراسمات مذهبی - حضور در گروه ها و انجمن های غیر سیاسی
- مرحله چهارم: ازدواج (در صورتی که قبل از انقلاب ازدواج کرده باشند)

- سن ازدواج - نحوه آشنایی - سابقه خویشاوندی - ملاک های ازدواج - مراسم خواستگاری و سایر مراسمات - مهریه و هدایا - تاریخ و محل ازدواج - پذیرایی ها - دارایی ها - سطح درآمد - آرزوها، تصورات و توقعات پیش از ازدواج - وضعیت زندگی و امرار معاش - فعالیت های همسر - محل زندگی - نحوه ارتباط و تعامل با خانواده همسر - خاطره از اولین روزهای زندگی مشترک - توصیفی از خانه ای که در آن زندگی مشترک را آغاز کرده اید - توصیفی از وسایل و تجهیزات خانه.

مرحله اول: حضور در انقلاب

- شرکت در برنامه های مخفیانه انقلاب (سال های ۴۰ تا ۵۷) (آشنایی با امام خمینی - فعالیت های مخفیانه و مسلحانه - برخوردهای ساواک - سخنرانی ها - پخش اعلامیه ها - حضور در گروه ها و تشکل های انقلابی - ارتباط با بزرگان انقلاب در کشور و محل زندگی)
- شرکت در برنامه های انقلاب (حضور در خیابان ها و راهپیمایی - اقدامات مسلحانه، ترور)
- شرایط اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی جامعه و خانواده قبل و حین انقلاب.
- نقش خانواده در انقلاب / نقش دوستان و اطرافیان

مرحله دوم: فعالیت های بعد از پیروزی انقلاب

- فعالیت های انقلابی (تسخیر نهادهای وابسته به پهلوی، خدمات رسانی به مردم و مستضعفین، مبارزه با مستکبرین، تسخیر لانه جاسوسی، مسئولیت های انقلابی (کلیدی)، حضور در ارگان ها شامل: کمیته، سپاه، استانداری، جهاد سازندگی، دادگاه های انقلاب، بنیاد شهید، بنیاد مستضعفان، موسسه تبلیغات اسلامی، نهضت سواد آموزی و ...)
- شغل و گذران زندگی
- سربازی

مرحله سوم: نقش در مقابله با حوادث بعد از انقلاب

- مقابله با بحران ها و توطئه های مسلحانه داخلی، گروهک های ضد انقلاب و تحرکات مرزی (کردستان، سیستان و بلوچستان، گنبد، سمیرم، کودتای نوژه و ...)

مرحله چهارم: ازدواج (در صورتی که بعد از پیروزی انقلاب و قبل از شروع جنگ ازدواج کرده باشد)

مرحله اول: وضعیت زندگی قبل ورود به جبهه

سن در شروع جنگ - شغل - محل زندگی - وضعیت پدر و مادر - چگونگی اطلاع از آغاز جنگ - دیدگاه نسبت به جنگ و آینده آن در آن زمان - حال و هوا و تبلیغات جبهه ها در محل سکونت - چگونگی دریافت اخبار جبهه - وضعیت کمک های مادی و پشتیبانی از جبهه ها در محل سکونت.

مرحله دوم: حضور در دفاع مقدس

۱. **انگیزه ها:** دلایل رغبت برای حضور در جبهه - عکس العمل خانواده در مقابل خواسته شما - حضور و نقش خانواده، اطرافیان و دوستان در جبهه ها.

۲. **اعزام:** سن در اولین اعزام - نحوه، زمان و مکان اولین ثبت نام و اولین اعزام - خاطرات ثبت نام و اعزام - دوستان و همراهان - وضعیت جسمانی - شرایط آن زمان اعزام (سن، شرایط جسمانی، مدارک، آموزش) - شیوه اعزام (وسایل، برنامه ...) - اولین محل استقرار در منطقه ...

۳. **مرور اجمالی و مختصر:** یگانهای خدمت - عملیات هایی که شرکت داشته اند - مسئولیت ها در طول دفاع مقدس - افراد اصلی که در طول هر عملیات با هم بوده اند.

۱. **آموزش های تخصصی:** زمان و مکان برگزاری دوره ها - اساتید و مربیان دوره ها - موضوعات آموزش ها - شیوه آموزش برای انجام مسئولیت ها - خاطرات مرتبط

۲. **تجربه ها:** سیر تحول تخصصی، روحی و کارآیی در انجام مسئولیت - تجربه های کسب شده برای هر عملیات - ابتکارات و نوآوری ها برای انجام مسئولیت و کارها

۳. **فرهنگ و زندگی در جبهه:** تبلیغات و کارهای فرهنگی - نقش روحانیت در تبلیغات - دعاها و زیارات - مراسم های ملی و مذهبی (نوروز - محرم - رمضان و ...) - شوخی ها و خاطرات شیرین - گعده ها - نزدیکترین دوست - اوقات فراغت - ورزش - وعده های غذایی - نوع غذا - بهداشت فردی - ساعات استراحت و خواب در جبهه - شستن ظروف و لباس ها - ارتباط با خانواده - وسیله ارتباط - مطالب مطرح شده در مکاتبات و مکالمات با خانواده - دیدار با خانواده در جبهه - مرخصی رفتن - کارهایی که در مرخصی انجام می دادید.

۴. **رزم در جبهه:**

۴.۱. ضرورت و شکل گیری گردان - فعالیت های غیرنظامی گردان

- چگونگی و دلایل شکل گیری گردان - زمان و مکان تشکیل رسمی گردان - افراد و فرماندهان موثر در شکل گیری گردان (سیر رشد فرماندهان، چگونگی انتخاب آن ها، زندگی نامه مختصر و ...) - ضرورت های تشکیل گردان (نوع عملیات، فرماندهی ویژه و ...).
- آشنایی با گردان - دلیل ورود و انتخاب گردان توسط شما - اولین همراهان شما در گردان - اولین آشنایی با کادر گردان (خاطره از فرمانده ها و ...)
- برنامه های معمولی گردان تا آغاز آموزش های ویژه عملیات - مسافرت ها - مراسم فرهنگی و مذهبی (جبهه یا در شهرها) - عیادت ها - بازدید خانواده شهدا

۴.۲. آمادگی ها برای عملیات - فعالیت های آموزشی و مانورها قبل از عملیات

- سازمان رزم گردان در طول آماده سازی و دوره های آموزشی یا مانور گردان؟
- آموزش های تخصصی برای عملیات؟ (چریکی، کوهستانی، شنا، غواصی، تخریب و ...)

- توصیف منطقه آموزش/مانور (کجا؟ ویژگی های جغرافیایی؟ چرا منطقه برای آموزش انتخاب شد؟ ...)
- زمان و طول دوره آموزش/مانور
- نوع آموزش ها/مانورها، کیفیت آموزش ها، چگونگی و شیوه آموزش، ابزارهای آموزش و ...
- مربیان-فرماندهان آموزش/مانور

۴.۳. سازمان رزم گردان قبل از عملیات

- سازمان رزم گردان قبل از عملیات (فرمانده گردان، جانشین های فرمانده گردان، معاونان فرمانده گردان، فرمانده هان گروهان ها، جانشینان و معاونان فرماندهان گروهان ها، فرمانده دسته ها، پیک ها و همچنین افراد مامور شده از سایر واحدها:تخریب، تعاون، مخابرات، بهداشت، تبلیغات، تدارکات، پرسنلی).
- ویژگی های شخصیتی، شیوه های فرماندهی و خاطرات مربوط به هر یک از فرماندهان
- کیفیت و ویژگی های هر گروهان (خط شکن ویژه، نفوذ، پشتیبانی، ذخیره، ...)
- افرادی را که به خاطر دارید در عملیات بوده اند، با ذکر گروهان و دسته خدمت
- چگونگی و چرایی انتخاب کادر گردان/فرمانده هان (گردان، جانشین ها، معاون ها، گروهان و دسته ها) برای عملیات
- چگونگی و چرایی انتخاب اعضا گردان، بدنه گردان در عملیات، شیوه های اطلاع رسانی، اعزام ها، گروه های اعزام شده (اهل شهر/روستا، گروه های دوستی و ...)
- در کدام گروهان و ... بوده اید و مسئولیت شما در گردان؟ (تک ور، آرپی جی زن، کمک آرپی جی، پیک و ...)

۴.۴. توصیف منطقه و فعالیت های شناسایی و ماموریت گردان

- شرایط و توصیف منطقه عقب یا احتیاط، منطقه پدافندی مقدم، منطقه تاملینی و لجمن (منطقه پدافندی) قبل از عملیات
- شرایط دشمن (گسترش، ترکیب، استعداد، توانایی ها و ...)
- شناسایی های عملیات و نتایج آن (افراد، محورها، موانع، معابر وصولی، شکاف ها، ...)
- برآورد اطلاعاتی، طراحی عملیات و تصمیم برای اجرا (محتوای جلسات فرماندهی، کدام افراد، کجا و چه زمانی، مباحث مطرح شده در طراحی عملیات، طول مدت طراحی عملیات، شیوه تصمیم گیری، ملاک ها و معیارهای تصمیم و ...)
- جمع بندی و محتوای ماموریت ابلاغ شده به گردان

۴.۵. عملیات

- محل استقرار در منطقه قبل از عملیات، بازه زمانی اقامت، طول مدت اقامت، برنامه های محل اقامت (مراسم مذهبی، آموزش ها، اوقات فراغت و ...)، وضعیت پشتیبانی گردان در محل استقرار
- امکانات گردان قبل از عملیات: سلاح، مهمات، تجهیزات (ادوات سبک، نیمه سنگین، مخابرات، بهداشت، تبلیغات و ...)، جیره جنگی
- جلسه توجیه ماموریت گردان در عملیات-مکان و زمان جلسه-محتوای جلسه(ماموریت گردان، گروهان و دسته ها، ماموریت سایر گردان های مرتبط با عملکرد گردان)
- مراسم وداع و خداحافظی، روحیه رزمندگان و ...
- عزیمت به منطقه عملیات (چگونگی-وسیله انتقال، زمان انتقال و ...)
- حوادث موضع انتظار (چه مدت؟ کجا؟ رخدادها و خاطرات...، فاصله تا دشمن)

- حرکت به نقطه رهایی (چگونگی، زمان، مکان، حوادث و ...)
- طی مسیر از نقطه رهایی تا خط اول دشمن (به تفکیک هر گروهان/محور) فاصله تا خط اول دشمن، زمان حرکت، چگونگی حرکت، وسیله/پیاده/حرکت در آب/شنا و ...
- موانع طبیعی مسیر و چگونگی پشت سر گذاشتن موانع: آب، باتلاق، رود، کوه، تپه، ..
- محورهای عملیات: ویژگی های محور، مسئول محور و ...
- مشخصات دشمن (به تفکیک هر محور/گروهان): نوع سنگرها- میزان آمادگی و هوشیاری- سلاح و تجهیزات- سنگرهای کمین- میدان مین- سیم های خاردار- خاکریز، دژ و ... چگونگی آرایش دشمن- روحیه دشمن- میزان مقاومت دشمن-
- نبرد: چگونگی شکستن خط/نفوذ و پیشروی - پاکسازی ها - تعقیب دشمن - چگونگی و محورهای نفوذ تا عقبه دشمن (خط دوم و سوم ...)
- الحاق ها (محل الحاق، مشکلات، ساعت الحاق ...)
- بازگشت به عقب و جایگزینی - عقب نشینی - پدافند - پاتک های دشمن (چگونگی و کیفیت، تجهیزات و ...)
- چگونگی و خاطرات مربوط به جانبازی یا اسارت هم رزمان
- چگونگی و خاطرات مربوط به شهادت هم رزمان- نحوه و مدت زمان آشنایی با شهید - تغییر و تحولات رفتاری و شخصیتی شهید - کیفیت فعالیت های مذهبی و عبادی - مواضع سیاسی شهید - عکس العمل شهید در شرایط سخت و بحران ها - عکس العمل شهید در مقابل رفتارهای خلاف، غیرمنطقی و عقاید انحرافی افراد - ویژگی های شخصیتی شامل مهربانی، تواضع، قاطعیت، مسئولیت پذیری و ... - حساسیت و دلسوزی در انجام مسئولیت - زمان و مکان شهادت - همراهان شهید - حالات و خاطرات لحظه شهادت - اقداماتی که در لحظه شهادت انجام دادید - اتفاقات بعد از شهادت
- امدادهای الهی، معجزه های حین عملیات، روایت های معنوی، رهبران معنوی و ...

۴.۶. نتایج عملیات

- دستاوردهای گردان در عملیات (آزاد سازی زمین، محور، تصرف ها، غنایم، تلفات و اسرای دشمن و ...)
- تحلیل عملیات: مقایسه آنچه می بایست می شد و آنچه شد، نقاط قوت و ضعف گردان، فرصت ها و تهدیدهای صحنه نبرد، تجارب حاصل از عملیات، پیشنهاد برای اینکه چگونه عمل می کردیم تا نتیجه بهتری می گرفتیم؟
- تحلیل شیوه مدیریت و فرماندهی گردان در عملیات: تصمیم ها، استفاده از منابع و بکارگیری تجهیزات در صحنه نبرد، درک صحنه نبرد، شناسایی استعداد، مدیریت روحیه، انضباط و مقررات، دقت در برآوردها، پیش بینی ها و احتمال ها (آب و هوا، دشمن، ...)

۵. **مجروحیت و جانبازی:** دفعات - نحوه مجروحیت - اتفاقات بعد از مجروحیت - محل و زمان مجروحیت - نحوه و وسیله انتقال به مراکز درمانی - زمان رسیدن تا مراکز درمانی - محل درمان - طول درمان - نام پزشکان و پرستاران - رفتارها و شیوه خدمت رسانی کادر درمان - نقایص یا نقاط قوت روند درمان - مصدومیت ناشی از استفاده از سلاح های نا متعارف - نوع سلاح - عوارض - نوع جانبازی و درصد جانبازی - عکس العمل خانواده - تلاش ها و انگیزه های شما برای حضور مجدد در جبهه - مشکلات پس از جانبازی و خاطرات

۶. **سربازی و جنگ**

۷. **نقش امام- رهبری- مسئولین- فرماندهان کشوری و استانی - دیدار با مسئولین نظام در جبهه**

۸. **خاطرات پذیرش قطعنامه**

۹. **حضور زنان در جبهه - معرفی - مسئولیت ها - محل انجام خدمت و ...**

فرم شماره ۴
گردان نویسی

مرحله سوم: ازدواج (در صورتی که در دوران دفاع مقدس بوده است)

۱. وضعیت زندگی و شغل - ادامه تحصیل - فعالیت های اقتصادی - فعالیت های اجتماعی - فعالیت های فرهنگی - فعالیت های سیاسی - ازدواج - تعداد فرزندان - شرح حال فرزندان
۲. ارتباط با خانواده شهدا - ارتباط با هم‌زمان - ارتباط با جانبازان - آسایشگاه‌های جانبازان -
۳. نگاه فرد نسبت به جنگ و آرمانها
۴. معرفی شهدا و رزمندگان دیگر از میان خانواده، دوستان و آشنایان نزدیک
- ۵.

توجه: در صورتی که رزمنده آزاده باشد سوالات ذیل به محتوای مصاحبه اضافه می گردد.

سوالات ویژه آزادگان

از اسارت تا آزادی

- نحوه اسارت و تاریخ اسارت
- دلایل اسارت
- هم زمانی که با هم اسیر شده اید
- از لحظه اسارت تا انتقال به اردوگاه
- اردوگاه های زمان اسارت
- خاطرات اسارت
 - شکنجه ها
 - مراسمات مذهبی
 - رعایت مسائل شرعی
 - ارتباط با عراقی ها
 - ارتباط با هم اردوگاهی ها
 - ارتباط با خانواده و ایران
 - برنامه های جانبی
 - آموزش های دوران اسارت
 - پذیرش قطعنامه
 - ماجرای رحلت امام
 - نقش روحانیت در اسارت
 - خاطرات ویژه (تلخترین - شیرین ترین - طنز)
- مراحل آزادی و تاریخ آزادی
- ورود به ایران و نگاه اطرافیان (خاطره ویژه)

در صورتی که رزمنده جانباز بالای ۵۰ درصد باشد سوالات ذیل اضافه می گردد.

سوالات ویژه جانبازان

(عزیزانی که به دلیل نوع مجروحیت قادر به ادامه حضور در جنگ نبودند)

- نحوه جانبازی
- عملیات (روز-ساعت-همراهان)
- نوع جانبازی و درصد جانبازی
- مراحل انتقال از خط
- مراحل درمان و بیمارستانهای بستری
- تلاشهای و انگیزه های شما برای حضور مجدد در جبهه
- مشغولیتهای بعد از جانبازی و نسبت ارتباط آنها با دفاع مقدس
- عکس العمل خانواده (پدر و مادر-همسر-فرزندان)
- مشکلات پس از جانبازی و خاطرات